

Cartell del Centenari de l'òpera Marina, 1955 Pere Clapera i Argelaguer

Marina García i Carbonell

Historiadora de l'Art

L'any 1955, amb motiu de la celebració del centenari de l'òpera *Marina*, la vila de Lloret es va veure immersa en un seguit d'activitats commemoratives que, englobades en els anomenats *Festivals de Verano*, van assolir un gran èxit. La comissió organitzadora, formada per lloretencs implicats en el món de la cultura i la política, va creure oportú que Pere Clapera i Argelaguer (Sant Fruitós de Bages, 1906 – 1984) fos l'autor del cartell que promocionaria els actes.

Figurista, aquarel·lista, ninotaire i il·lustrador, l'elecció de la figura polifacètica de Clapera no va ser casual. Aquest fet coincideix en un moment en què ja era ben conegut com a cartellista i la seva trajectòria artística es trobava en plena efervescència. L'estret vincle d'amistat que l'unia, per una banda, amb l'impressor Antoni Cantín i Vallès, gendre de Joan Llaveries, i la passió per la dansa d'Esteve Fàbregas i Barri, per l'altra, van influir directament en l'encàrrec. Des dels anys cinquanta havia col·laborat estretament amb l'impremta barcelonina *Gràfiques Cantín* en la creació d'un gran nombre de cartells per a promocionar les actuacions d'òpera i ballet del Gran Teatre del Liceu. Els seus inicis en el món de l'art van ser fruit de la influència de Ramon Casas, a partir del 1920 es va dedicar principalment a l'ofici de ninotaire en diaris humorístics barcelonins i com a il·lustrador de diverses novel·les. Tanmateix no és fins als anys quaranta quan la premsa es fa ressò del seu gran èxit en diverses exposicions, tan en terres catalanes com a Madrid. La temàtica principal de les seves obres incidia en diversos camps com els paisatges costaners, el retrat o la moda, però va ser especialment destacada la seva predilecció pel món del ball, especialment el flamenc, el ballet clàssic i les escenes de circ. És aquí on desplega tota la seva força creativa, amb una pinzellada solta, gairebé espontània, igual que els moviments dels personatges que retratava.

Tornant al cartell que ens ocupa, l'obra presentava els símbols típics i característics de l'imaginari popular lloretenc: el pescador abillat amb faixa i barretina, les palmeres en recordança a la fesomia del nostre passeig i, qui sap si a la llunyana Cuba, les cases baixes de primera línia de mar, la silueta del castell d'en Plaja, elaborada amb una taca gairebé expressionista, les màscares gregues i una ballarina clàssica com la que tantes vegades Clapera havia retratat al teatre del Liceu.

Com a reflex de la tradició i devoció marineres l'artista va incloure-hi la fornícula de Sant Elm, viu retrat de la capelleta que va inspirar un dels fragments de l'òpera, amb el seu fanal sempre encès.¹ El colofó per tancar tot aquest desplegament iconogràfic no podia ser cap altre que la cèlebre frase "*Playas, las de Lloret!*", fragment cantat pel personatge de Jorge en l'ària *Costas las de levante* de l'òpera *Marina* (1871), la qual havia estat en ple segle XIX, i sense pretendre-ho, el primer eslògan de promoció de Lloret de Mar.

El SAMLM conserva l'epistolari mantingut amb l'impressor Cantín en el qual es pot fer un seguiment de quina va ser l'evolució del disseny.

Cartell anunciador dels actes commemoratius a Lloret del primer centenari de l'òpera *Marina*, obra de Pere Clapera.

Procedència: Fons Joan Domènech i Moner. Data: 1955.

CID: 607.000.7002_089.011.001.

Per a l'elaboració de l'obra Clapera es va documentar i fou assessorat per part d'Esteve Fàbregas i Àngel Martínez de la Guardia, ambdós membres de la comissió organitzadora del centenari, tal com ho reflecteix una de les cartes².

El 30 de juny de 1955 el cartell ja estava llest per anar a impremta, una mostra més de la capacitat creativa de Clapera que, en només quinze dies, havia executat l'encàrrec. Amb això es reafirmava la seva gran destresa i resolució gairebé fotogràfica en les seves creacions artístiques. De fet, tota l'escena està composta per traços dinàmics i espontanis que configuren l'estampa central del pescador, perfectament integrada amb el paisatge de fons i els elements simbòlics que l'acompanyen.

Per obres conservades en col·leccions privades es coneix que Clapera va visitar Lloret diverses vegades. Molt possiblement va poder gaudir de l'ambient que es respirava en la vida nocturna i musical lloretenca, una època marcada per l'apogeu del folklore flamenc dins l'àmbit turístic. Durant la dècada dels seixanta va ser l'artífex de diversos dissenys per a anuncis i fulletons de locals ara desapareguts com el *Club 1900* o *La Masia del Pinar*. El 1965, deu anys més tard de la realització del cartell de *Marina*, va exposar als baixos de l'Ajuntament amb una profusió de teles i aquarel·les inspirades en la dansa i les escenes de circ. En la seva faceta com a cartellista va repetir com a autor l'any 1971, en què Lloret es convertí en *Ciutat Pubilla de la Sardana*. Una trajectòria fructífera que bé mereix un estudi aprofundit que ens permeti indagar millor en l'obra d'un artista que traçava els moviments de la dansa a través dels seus pinzells.

¹ "Un fanal que el mar azota sin matar su luz jamás".

² SAMLM - Fons Fàbregas-Orench. Carta d'Antoni Cantín a Àngel Martínez de la Guardia en relació a l'encàrrec del cartell del centenari de *Marina* a Pere Clapera. Data: 15 de juny de 1955. CID: 524.001.170_034.051.003.